

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
Community Organizations Development Institute (Public Organization)

๕๑๒ ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๔๐ โทร ๐๒-๓๓๘-๘๓๐๐-๒๐ โทรสาร ๐๒-๓๓๘-๘๓๔๒

ข้อบังคับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
ว่าด้วย การรับรองสถานภาพการเป็นองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน
พ.ศ. ๒๕๕๓

เพื่อให้การรับรองสถานภาพการเป็นองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับภารกิจของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ในการสนับสนุนงานพัฒนาองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน สภาองค์กรชุมชนตำบล ทั้งในด้านการพัฒนาอาชีพ การเพิ่มรายได้ การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม สวัสดิการชุมชน การเงิน สินเชื่อ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และอื่นๆ โดยยึดหลักการพัฒนาแบบบูรณาการ อันจะส่งผลให้เกิดกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ (๕) แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ และมติคณะกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๓ คณะกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนจึงออกข้อบังคับไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ว่าด้วย การรับรองสถานภาพการเป็นองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๓”

ข้อ ๒. ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓. ให้ยกเลิก

(๑) ข้อบังคับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ฉบับที่ ๑๘ ว่าด้วย การรับรองสถานภาพการเป็นองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๔๕

(๒) ข้อบังคับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ฉบับที่ ๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ ๑ ว่าด้วย การรับรองสถานภาพการเป็นองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๑

(๓) ระเบียบสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ว่าด้วย หลักเกณฑ์การรับรองสถานภาพการเป็นองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

บรรดาข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ หรือหลักเกณฑ์อื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในข้อบังคับนี้ หรือขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้ให้ใช้ข้อบังคับนี้แทน

ข้อ ๔. ในข้อบังคับนี้

“สถาบัน” หมายความว่า สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

“องค์กรชุมชน” หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันและมีระบบการจัดการที่สมาชิกของชุมชนจัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ร่วมกันในการประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การเพิ่มรายได้ การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน สวัสดิการชุมชน และหรือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชน

“เครือข่ายองค์กรชุมชน” หมายความว่า องค์กรชุมชนตั้งแต่สององค์กรขึ้นไปรวมตัวกัน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์ขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนนั้น

“องค์กรภาคีพัฒนา” หมายความว่า องค์กรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน สถาบันการศึกษา หรือสถาบันทางวิชาการ ที่มีบทบาทสนับสนุนการพัฒนาชุมชนและสังคม

“การรับรองสถานภาพ” หมายความว่า การรับรองสถานภาพการเป็นองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชน

“สภาองค์กรชุมชนตำบล” หมายความว่า สภาองค์กรชุมชนตำบลที่จัดแจ้งการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อ ๕. ให้ผู้อำนวยการรักษาการตามข้อบังคับนี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบ คำสั่ง ประกาศ หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามข้อบังคับนี้โดยไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้หรือมติของคณะกรรมการ

ข้อ ๖. หลักการสำคัญของการรับรองสถานภาพ มีดังนี้

(๑) กระบวนการรับรองสถานภาพเป็นการสร้างกระบวนการจัดการตนเองของชุมชนและองค์กรในท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การยอมรับการเป็นองค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน และองค์กรภาคีพัฒนาที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น

(๒) เป็นการยอมรับและรับรองสถานะการมีอยู่จริงขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชน

(๓) เป็นกระบวนการที่ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งและดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรภาคีการพัฒนาในพื้นที่

(๔) สถาบันมีบทบาทเป็นผู้เอื้ออำนวย ติดตาม สนับสนุนให้เกิดการรับรองสถานภาพในระดับท้องถิ่น ตลอดจนเชื่อมโยงกระบวนการรับรองสถานภาพเพื่อประโยชน์ร่วมกัน

ข้อ ๙. การรับรองสถานภาพมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

(๑) เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนยอมรับสถานะความเป็นองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนที่มีศักยภาพและบทบาท โดยเป็นกระบวนการพื้นฐานในการพัฒนาชุมชนและสังคม

(๒) เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนและองค์กรภาคีพัฒนาในแต่ละพื้นที่ได้สร้างระบบการรับรองสถานภาพร่วมกัน

(๓) เพื่อให้องค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ได้รับประโยชน์จากกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสถาบันมีสถานะการเป็นองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ชัดเจน

(๔) เพื่อให้องค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชนมีระบบข้อมูลของตนเองที่ชัดเจนเป็นปัจจุบัน ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ และสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้เป็นฐานในการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชน รวมทั้งรับการสนับสนุนการพัฒนาจากหน่วยงานอื่น

ข้อ ๑๐. องค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่จะได้รับการรับรองสถานภาพ ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) มีการก่อตั้งองค์กร โดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกที่ชัดเจน

(๒) มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับกฎหมายและศีลธรรม และมีเป้าหมายของการรวมตัวกันเพื่อการพัฒนา

(๓) มีกติกาและระบบการบริหารจัดการองค์กรที่ชัดเจน

(๔) มีคณะกรรมการซึ่งทำหน้าที่ในการกำกับดูแลองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชนซึ่งมาจากการเลือกตั้งของสมาชิก

(๕) มีแผนงานการดำเนินกิจกรรมเพื่อการพัฒนา และมีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรอย่างต่อเนื่อง

ข้อ ๑๑. สถาน้องค์กรชุมชนตำบลที่จดทะเบียนจัดตั้งตามพระราชบัญญัติสถาน้องค์กรชุมชนตำบล พ.ศ. ๒๕๕๑ และสถาบันได้ออกหนังสือรับรองการจดทะเบียนจัดตั้งสถาน้องค์กรชุมชนตำบลแล้ว ให้ถือว่าเป็นองค์กรที่ได้รับการรับรองสถานภาพโดยสถาบันตามข้อบังคับนี้

ข้อ ๑๒. ภายใต้บังคับแห่งข้อ ๑๑ และข้อ ๑๒ การรับรองสถานภาพให้มีกระบวนการในการเสนอและพิจารณาให้ความเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลคุณสมบัติขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชน ๓ กระบวนการ ดังนี้

(๑) กระบวนการรับรองสถานภาพโดยผ่านคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาเกี่ยวกับการให้ประโยชน์หรือการสนับสนุนองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชน

(๒) กระบวนการรับรองสถานภาพโดยผ่านสภาองค์กรชุมชนตำบล

(๓) กระบวนการรับรองสถานภาพโดยผ่านกระบวนการรับรองสถานภาพระดับท้องถิ่น

ข้อ ๑๑. กระบวนการรับรองสถานภาพโดยผ่านคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาเกี่ยวกับการให้ประโยชน์หรือการสนับสนุนองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชนนั้น เมื่อคณะกรรมการหรือคณะทำงานพิจารณาแล้วเห็นควรรับรองสถานภาพการเป็นองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชน ให้ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการหรือคณะทำงานแล้วแต่กรณี ส่งความเห็นดังกล่าวให้สถาบันพิจารณารับรองสถานภาพ โดยเร็ว

ข้อ ๑๒. กระบวนการรับรองสถานภาพโดยผ่านสภาองค์กรชุมชนตำบลหรือกระบวนการรับรองสถานภาพระดับท้องถิ่น ให้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีพื้นที่ที่องค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชนตั้งอยู่มีการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลแล้ว ให้องค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชนนั้นแสดงความประสงค์ขอให้รับรองสถานภาพผ่านกระบวนการของสภาองค์กรชุมชนตำบล ให้สภาองค์กรชุมชนตำบลจัดกระบวนการตรวจสอบและพิจารณาให้ความเห็นเบื้องต้น

เมื่อสภาองค์กรชุมชนตำบลได้มีมติให้ความเห็นเบื้องต้นแล้ว ให้สภาองค์กรชุมชนตำบลนำข้อมูลพร้อมด้วยเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชนนั้น ส่งให้สถาบันพิจารณารับรองสถานภาพโดยเร็ว

(๒) ในกรณีพื้นที่ที่องค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชนตั้งอยู่ยังไม่มีการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล ให้องค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่ประสงค์ขอให้รับรองสถานภาพเสนอข้อมูลผ่านกระบวนการรับรองสถานภาพระดับท้องถิ่น โดยมีกระบวนการดังนี้

ให้ผู้นำชุมชนและองค์กรภาคีพัฒนาในท้องถิ่นร่วมกันตั้งคณะบุคคลขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่นนั้นๆ ทำหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชนนั้น และให้คณะบุคคลที่ตั้งขึ้นมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๒.๑) จัดทำหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการในการพิจารณาให้ความเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชน โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนและเครือข่ายขององค์กรชุมชน รวมทั้งองค์กรภาคีพัฒนา

(๒.๒) จัดทำข้อมูลพื้นฐานขององค์กรชุมชนและเครือข่ายขององค์กรชุมชนในพื้นที่

(๒.๓) ประมวลสรุปสถานะและจัดประเภทขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

(๒.๔) จัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลองค์กรชุมชนและเครือข่ายขององค์กรชุมชน รวมทั้งการพัฒนาศูนย์ข้อมูลชุมชนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

(๒.๕) จัดกระบวนการพัฒนาและรับรองคุณภาพขององค์กรชุมชนและเครือข่ายขององค์กรชุมชนอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วยการจัดทำตัวชี้วัดความเข้มแข็ง ประเมินศักยภาพองค์กรและการวางแผนพัฒนาคุณภาพองค์กร

(๒.๖) เชื่อมโยงกระบวนการรับรองสถานภาพระหว่างองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนทุกระดับ รวมทั้งหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒.๗) เมื่อได้พิจารณาให้ความเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนแล้ว ให้ดำเนินการส่งข้อมูลพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องให้สถาบันพิจารณารับรองสถานภาพโดยเร็ว

เมื่อสถาบันได้รับเอกสารและความเห็นเบื้องต้นตาม (๑) หรือ (๒) แล้ว ให้สถาบันตรวจสอบและกลั่นกรองคุณสมบัติขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนก่อนการพิจารณารับรองสถานภาพ

เมื่อองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนองค์กรใด ได้รับการตรวจสอบและมีคุณสมบัติครบถ้วนแล้ว ให้สถาบันจัดทำหนังสือรับรองสถานภาพ และแจ้งให้้องค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนที่ได้รับการรับรองสถานภาพนั้นทราบ

ข้อ ๑๓. การรับรองสถานภาพตามข้อบังคับนี้สมบูรณ์เมื่อสถาบันได้ออกหนังสือรับรองสถานภาพการเป็นองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชน เว้นแต่กรณีตามข้อ ๕ การรับรองสถานภาพสมบูรณ์ต่อเมื่อสถาบันได้ออกหนังสือรับรองการจดทะเบียนจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลแล้ว

ข้อ ๑๔. ผลของการรับรองสถานภาพ มีดังนี้

(๑) องค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนที่ได้รับการรับรองสถานภาพจะได้รับประโยชน์จากกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสถาบัน

(๒) องค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนสามารถอ้างอิงการรับรองสถานภาพในการติดต่อสัมพันธ์กับองค์กรต่างๆ

(๓) เกิดระบบข้อมูลองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนที่ชัดเจนเป็นปัจจุบัน ทำให้องค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลได้อย่างต่อเนื่องและถูกต้อง

ข้อ ๑๕. ให้้องค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนที่ได้รับการรับรองสถานภาพตามข้อบังคับนี้รายงานการดำเนินกิจกรรมต่อกลไกในระดับพื้นที่ตามที่สถาบันกำหนดอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ข้อ ๑๖. สถาบันอาจพิจารณยกเลิกการรับรองสถานภาพ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อปรากฏต่อสถาบันภายหลังว่าองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนขาดคุณสมบัติที่จะได้รับการรับรองสถานภาพ

(๒) องค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนดำเนินการใดๆ ที่เป็นผลให้เกิดความเสื่อมเสียหรือความเสียหายต่อการพัฒนาองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนหรือสถาบัน

(๓) องค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนไม่ดำเนินกิจกรรมเป็นเวลาหนึ่งปีและไม่รายงานการดำเนินกิจกรรมต่อกลไกในระดับพื้นที่ตามที่สถาบันกำหนด

(๔) กรณีอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้ยกเลิก

ข้อ ๑๗. ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อบังคับได้ ให้เสนอคณะกรรมการเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด คำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๑๘. องค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนใดที่ได้รับการรับรองสถานภาพแล้วตามข้อบังคับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ฉบับที่ ๑๘ ว่าด้วย การรับรองสถานภาพการเป็นองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน และที่แก้ไขเพิ่มเติม และระเบียบสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ว่าด้วย หลักเกณฑ์การรับรองสถานภาพการเป็นองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๕ หรือยังมีได้รับการรับรองสถานภาพแต่ได้รับประโยชน์จากสถาบันแล้วก่อนใช้ข้อบังคับฉบับนี้ หากยังดำเนินการอยู่และมีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อ ๘ ให้สถาบันพิจารณารับรองสถานภาพการเป็นองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชน ให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ข้อบังคับฉบับนี้มีผลใช้บังคับ

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๓

พลเอก

(สุรินทร์ พิกุลทอง)

ประธานกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน